การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา

The Development of Model of Enhancing the Ability of Instructional Design in Local Art and Culture Heritage Conservation for Social Studies Teachers

Received: October 9, 2022
Revised: October 25, 2022
Accepted: November 1, 2022

ปรัชญา เหลืองแดง*
Pratchaya Luangdaeng

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา 2) ศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และ 3) ถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา หรือ GAPAL MODEL มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการของรูปแบบ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นเสริมแรงใจ (Growth Mindset: G) ขั้นให้แนวทาง (Advisement: A) ขั้นวางแผนและลงมือพัฒนา (Plan and Action: P and A) ขั้นที่ 4 ถอดบทเรียนเฟ้นหาต้นแบบการอนุรักษ์ (Lesson Learned: L) และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นซึ่งประเมินจากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับดีมาก 3) การถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้ตรงตามประเด็นการถอดบทเรียน และสามารถสะท้อนแนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ในชั้นเรียน รวมทั้งค้นพบแนวทางการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องราวเชิงคติความเชื่ออันเป็นที่มาหรือความหมายของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สามารถนำมาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอน/ มรดกทางศิลปวัฒนธรรม/ ครูสังคมศึกษา

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Instructor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail Address: Pratchaya_ld@kru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a model of enhancing the ability of instructional design in local art and culture heritage conservation of social studies teachers. 2) to study the ability of instructional design in local art and culture heritage conservation of social studies teachers by using the model to enhance the ability of instructional design in local art and culture heritage conservation. 3) to study lessons learned using the model to enhance the ability of instructional design in local art and culture heritage conservation of social studies teachers. This research used research and development process to study. Data were analyzed by means of mean, standard deviation, independent t-test and content analysis. The results of the research indicated that 1) The model of enhancing the ability of instructional design in local art and culture heritage of social studies teachers (GAPAL Model) has 4 components: principles, objectives, The process of the model involves four steps - Growth Mindset: G, Advisement: A, Plan and Action: P and A, Lesson Learned: L, and the model implementation conditions, which include social systems, support systems, and response principles. 2) The ability of instructional design in local art and cultural heritage of social studies teachers by using the model to enhance the ability of instructional design in local art and culture heritage which was assessed from assessment form was at a very good level 3) As for learning from lessons using the model to enhance the ability of instructional design in local art and cultural heritage of social studies teachers, it was found that the participants were able to provide feedback on the subject of lessons learned. Which was benefit for conservative Instruction in classroom and, Moreover, Teachers found the way to preserve their local art and culture inside belief and folklore. It can integrate into conservative learning activities.

Keywords: Instructional Design/ Art and Culture Heritage/ Social Studies Teacher

บทนำ

มรดกทางศิลปวัฒนธรรม เป็นผลงานที่เกิดจากการคิดค้น การประดิษฐ์ สร้างสรรค์สิ่งที่ถือกันว่าดีงาม ในแบบที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ แล้วเรียนรู้สืบทอดต่อ ๆ กันมา หรือสิ่งที่ยังคงเหลือเป็นหลักฐานให้เห็นอยู่ในท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงเกียรติ ความรู้สึกภาคภูมิใจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ กรมศิลปากร (The Fine Arts Department, 2020: 21) ทั้งยังเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017: 200) และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2017: 25) ได้มุ่งให้มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้มีชีวิตในชุมชนและให้มีการใช้ประโยชน์

อย่างคุ้มค่า อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางสังคม ที่แสดงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม จารีตประเพณี ศิลปหัตถกรรมที่สืบทอดมาจากอดีต ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยการดำรงเอกลักษณ์ความเป็นชาติ ส่งเสริมและพัฒนาให้คนไทยเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นมาในอดีตและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติร่วมกันผ่านการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่กล่าวมานี้ นับเป็นเป้าหมายที่สถานอุดมศึกษาของไทย และ หน่วยงานการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ ในโลกล้วนให้ความสำคัญในเรื่องนี้ (Dewi, Saddam and Eko, 2020: 427)

การศึกษาและสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการด้านมรดกศิลปวัฒนธรรมและการจัดการเรียนการสอนเพื่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และคุณค่าต่อท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยที่ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้คือคุณภาพครู เพราะครูเป็นผู้นำปรัชญาแนวคิดและเจตนารมณ์ของหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติโดย เป้าหมายหลักคือการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ทักษะ และโอกาส ของผู้เรียน (Michael and Mourshed, 2007: 11; UNESCO, 2012) การส่งเสริมการเห็นคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้กับผู้เรียนที่ยั่งยืน จึงต้องเริ่มที่การพัฒนาวิชาชีพของครู ให้มีศักยภาพในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน เพราะการเรียนการสอน คือ การจัดเตรียมเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างตั้งใจ เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งตามที่ต้องการ (Smith and Ragan, 1999: 3) ด้วยวิธีการถ่ายทอดหรือวิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (Department of Cultural Promotion, 2018: 4) ได้กล่าวว่า การศึกษาที่มีคุณภาพต้องให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งที่มาจากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและควบคุมสมรรถนะทางการศึกษาผ่านการบูรณาการการศึกษาเข้ากับวัฒนธรรมดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยที่ใช้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนำไปสู่ความรู้และวิธีการศึกษา ให้ชุมชนได้ค้นพบวิธีการจัดระบบและส่งต่อความรู้ ทักษะชีวิตและความสามารถจากรุ่นไปสู่รุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม

สังคมศึกษา เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม รวมทั้งวิธีการดำเนินการของมนุษย์ในการใช้สิ่งแวดล้อมโดยศึกษาทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคต เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา สังคม และตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิต (Jarolimak, 1967: 4) ครูสังคมศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนอย่างมากในการประยุกต์ใช้ และบูรณาการระหว่างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หลักการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และหลักการออกแบบการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกัน ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาครูสังคมศึกษาจึงได้พัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาขึ้น เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ให้กับผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายที่พึงบรรลุตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และพันธกิจของมหาวิทยาลัยในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

3. เพื่อถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ของครูสังคมศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถของครูสังคมศึกษา แนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบอาศัยแนวทางที่เกี่ยวข้องกับลักษณะในการเรียนรู้และพัฒนาตนของครูสังคมศึกษาเป็นสำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามการสรุปแนวคิดของ ระวี สัจจโสภณ (Sajjasophon, 2014: 11-17) และ สมพร หวานเสร็จ (Wanset, 2009: 24-29) ที่เชื่อว่า ผู้ใหญ่เลือกเรียนรู้ในเฉพาะสิ่งที่มีคุณค่า เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่การงาน การสอนผู้ใหญ่ต้องนำสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาประยุกต์สู่การเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดีทั้งกายภาพและจิตใจ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามการสรุปแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 50) วัชรา เล่าเรียนดี (Lowriendee, 2013: 73) (Devries and Zan, 1992: 1-2) และ (Jonassen, 1992: 137-147) ที่เชื่อว่า การสร้างความรู้ คือ กระบวนการในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง พร้อมกับได้ความรู้หรือผลงานสิ่งใหม่จากการสร้างสรรค์ตามกระบวนการ โดยที่การประเมินผู้เรียนจะต้องประเมินอย่างยืดหยุ่นบนสภาพจริง และ แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช ซึ่งสังเคราะห์กระบวนการโค้ชของวิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล (Wongyai and Patphol, 2019: 2) (McManus, 2009: 16) และ (Weiss, 2003: 35-36) สู่แนวทางการนำกระบวนการโค้ชไปปฏิบัติ โดยสรุป 4 ขั้น คือ 1) การเตรียมและวางแผนการโค้ช โดยให้ผู้รับการโค้ชได้เลือกในสิ่งที่ต้องการ จากบริบทของตนเอง บนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน 2) การสนทนาและการใช้พลังคำถาม เพื่อประเมินความพร้อมและศักยภาพของผู้รับการโค้ช 3) การสนับสนุนความรู้ ความคิดเห็น หรือข้อมูล แก่ผู้รับการโค้ช เพื่อนำสู่การต่อยอดทางความคิดและการฝึกปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ และ 4) การประเมินผลด้วยการสะท้อนคิดทบทวนสิ่งที่เรียนรู้และการปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลที่ได้จากการพัฒนาเพื่อนำสู่การตระหนักและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้ซึ่งแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการดังกล่าวเป็นที่มาของกระบวนการทั้ง 4 ขั้นของรูปแบบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นมีกรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ หลักการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของ กรมศิลปากร (The Fine Arts

Department, 2007: 133-134) ประกอบด้วย 1) การจัดทำและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ 2) การศึกษาค้นคว้าวิจัย 3) การปลูกฝังเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 4) การทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม และ 5) การสืบทอดทางวัฒนธรรมการศึกษา และ กลยุทธ์การออกแบบการเรียนการสอน ของ Kruse (2008) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ และ การประเมินผล ซึ่งแนวคิดและหลักการดังกล่าวเป็นที่มาของพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามแนวคิดของ องอาจ นัยพัฒน์ (Naiyapatana, 2011: 232) ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ การวิเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R_1) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Development: D_1) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาและรับรองความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงด้วยการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญในการการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ประเด็นในการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research: R_2) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาตามกระบวนการของรูปแบบกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูสังคมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) จากครูประจำการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอไทรโยค และ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่โดดเด่น ความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การติดตามผลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และความเหมาะสมกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.85-1.00 และมีความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสม สามารถ

นำไปใช้ได้จริง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา ประเมินผลรูปแบบ (Development: D_2) มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูอาสาสมัครที่เข้าร่วมการพัฒนาตามกระบวนการของรูปแบบและผู้ที่สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการถอดบทเรียนรวมจำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา หรือ GAPAL Model มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เสริมแรงใจ (Growth Mindset: G) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยของรูปแบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) ชี้ให้เห็นความจำเป็น 2) ปรับแนวความคิดสู่ความเป็นไปได้ และ 3) สร้างแนวทางในการเรียนรู้ของตนเอง ขั้นที่ 2 ให้แนวทาง (Advisement: A) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยของรูปแบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจมรดกทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) ทบทวนหลักวิชาการ และ 3) เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ และเทคโนโลยี ขั้นที่ 3 วางแผนและลงมือพัฒนา (Plan and Action: P and A) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยของรูปแบบ 3 ขั้นตอนคือ 1) ออกแบบการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ 2) ตรวจสอบความเป็นไปได้ และ 3) ประยุกต์ใช้ในบริบทจริง ขั้นที่ 4 ถอดบทเรียนเฟ้นหาต้นแบบการอนุรักษ์ (Lesson Learned: L) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยของรูปแบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) เรียบเรียงประสบการณ์ 2) ผสานแนวทาง และ 3) ร่วมสร้างต้นแบบ และ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง มีผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน มีค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง (IOC) ด้านความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่าง 0.85 - 1.00 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบมีความสอดคล้อง เหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง สามารถส่งเสริมความสามารถของครูสังคมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น 2) ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น 3) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดก

ทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และ 4) ความสามารถในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สรุปรายละเอียดของรูปแบบได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา

2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งประเมินจากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการของรูปแบบพบว่าภาพรวมของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดีมาก สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
ด้านที่ 1 ความสามารถในการคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.64	0.48	ดีมาก
ด้านที่ 2 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.44	0.64	ดี
ด้านที่ 3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.60	0.63	ดีมาก
ด้านที่ 4 ความสามารถในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.60	0.49	ดีมาก
สรุปภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	**4.57**	**0.56**	**ดีมาก**

จากตาราง 1 อธิบายได้ว่า ภาพรวมของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.56) พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านความสามารถในการคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 1 ที่ระดับ ดีมาก ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.48) ลำดับที่ 2 คือ ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ที่ระดับ ดีมาก ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.63) และ ด้านความสามารถในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ที่ระดับ ดีมาก ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.49) ลำดับที่ 3 คือ ด้านความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยที่ระดับ ดี ($\bar{x}$ = 4.44, S.D. = 0.64) จากผลการประเมิน พบว่าภาพรวมของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาได้รับการพัฒนา หลังจากที่ได้เข้ารับการพัฒนาตามกระบวนการของรูปแบบ

3. การถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้ตรงตามประเด็นการถอดบทเรียน กลุ่มเป้าหมายส่วนมากให้ข้อคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การตั้งเป้าหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีความสำคัญต่อกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ให้กับผู้เรียน โดยเป้าหมายดังกล่าวครูผู้สอนอาจนำมากำหนดเป็นผลการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบูรณาการสาระท้องถิ่น หรือ อาจระบุไว้ในสาระสำคัญ ความคิดรวบยอดของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อครูวางแผนหรือออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีเป้าหมายแล้ว กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่ครูพัฒนาขึ้นจะสามารถดำเนินไปได้อย่างมีทิศทาง แม้ว่าอาจมีอุปสรรค หรือข้อจำกัดบางประการที่เป็นปัจจัยให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ แต่หากครูผู้สอนคำนึงถึงเป้าหมาย ก็จะพยายามปรับ

รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทโดยไม่หลุดไปจากกรอบหรือแนวทางที่วางไว้ได้ และได้เสนอต้นแบบกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน คือ 1) การคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ถูกต้องเหมาะสม 2) การออกแบบให้ครอบคลุมองค์ความรู้ และการอนุรักษ์ที่สอดแทรกในกระบวนการถ่ายทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทักษะ กระบวนการของผู้เรียนที่แสดงถึงการอนุรักษ์และ เจตคติที่นำไปสู่การมีสำนึกอนุรักษ์ทั้งมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และ รักษ์ในท้องถิ่นของตนเอง 3) การประยุกต์ใช้ที่ยืดหยุ่นตามบริบทของนักเรียน และ สถานศึกษา และ 4) การประเมินผล ที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ครูสังคมศึกษาด้วยกัน และการพูดคุย ระหว่าง ครูและนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา หรือ GAPAL Model มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการของรูปแบบ และ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง มีการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.85 - 1.00 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบมีความสอดคล้องตามบริบทของครูสังคมศึกษา ทำให้มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง สามารถส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาได้ โดยหลักการ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน หลักการตอบสนอง เป็นส่วนส่งเสริมการใช้กระบวนการของรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ โดยมีฐานคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความสามารถทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความสามารถในการคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านที่ 2 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านที่ 3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และ ด้านที่ 4 ความสามารถในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งมีฐานคิดจาก หลักการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม กลยุทธ์การออกแบบการเรียนการสอน

2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการของรูปแบบอยู่ในระดับ ดีมาก นอกจากนี้จากการสนทนาหลังการจัดการเรียนรู้ และข้อมูลจากบันทึกหลังสอน พบว่า ครูผู้สอนค้นพบว่าการเลือกใช้วิธีการ หรือเทคนิคที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และครูมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจในลักษณะทางกายภาพ ตำแหน่งที่ตั้ง รวมทั้งการกำหนดชิ้นงานในรูปแบบของป้ายนิเทศที่แสดงถึงการสื่อสารข้อมูล ความสำคัญของแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น อันเป็นส่วนหนึ่งในวิธีการอนุรักษ์ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้

3. การถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ของครูสังคมศึกษา พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้ตรง

ตามประเด็นการถอดบทเรียน และสามารถร่วมกันเสนอต้นแบบเชิงกระบวนการที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับบริบท นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นประโยชน์จากการนำรูปแบบไปใช้จริง ซึ่งทำให้ครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้หลักการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และยังเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาด้านวิชาการของครูสังคมศึกษา ในขณะที่ครูผู้ออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์และผู้มีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนยังได้ทราบถึงแนวทางการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องราวเชิงคติความเชื่อ อันเป็นที่มาหรือความหมายของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ที่สามารถนำมาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ได้ เช่น ตำนาน เรื่องเล่า ความเชื่อ ที่สะท้อนถึงการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์และสถานที่ วัฒนธรรมประเพณี ที่ส่งเสริมให้เกิดความรักใคร่สามัคคีระหว่างกันในชุมชน เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา มีที่มาจากนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และ สถานศึกษา โดยที่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทยและท้องถิ่นทั้งเชิงเนื้อหา และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมส่วนหนึ่งมีความสอดคล้องกับขอบเขต และบทบาทหน้าที่ของครูสังคมศึกษา ซึ่งผลจากการสนทนากลุ่มในประเด็นดังกล่าวนี้ สอดรับกับงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของ ปรัชญา เหลืองแดง (Luangdaeng, 2018: 130) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017: 200) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2017: 25) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวเนื่องกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ในขณะที่ครูสังคมศึกษาในพื้นที่ขาดความเข้าใจในมทัศน์ของงานอนุรักษ์และเกณฑ์บ่งชี้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทั้งยังมองว่าการอนุรักษ์ คือบทบาทของหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะ หรือรับรู้ในฐานะของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ศรีศักร วัลลิโภดม (Wallipodom, 2016) ที่กล่าวว่า สังคมท้องถิ่นได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองและการชี้แนะของส่วนกลาง รวมทั้งนโยบายของภาครัฐต่างมุ่งไปในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เมื่อขาดความเข้าใจในเกณฑ์การคัดเลือก และความมุ่งหมายในการอนุรักษ์จากชุมชนที่ถูกต้องและควรจะเป็น การอนุรักษ์ก็อาจดำเนินไปได้อย่างไม่ถูกต้องเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการอนุรักษ์ของ Saddam and et al. (2018: 2) ที่กล่าวว่า การอนุรักษ์เป็นเรื่องที่ซับซ้อน และเป็นกระบวนการที่เกี่ยวเนื่องไปถึงการกำหนดมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของศรีศักร วัลลิโภดม (Wallipodom, 2016) ที่ให้ความเห็นว่าการอนุรักษ์จำต้องมีการช่วยเหลือผ่านสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นวัดหรือโรงเรียนหรือวิทยาลัยครู ที่มีความรู้ความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นดีกว่าผู้อื่น รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณค่า และมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย (Moe, 2014: 165; Saddam and et al.,

2018: 6) ประเด็นดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนเชิงการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สถานอุดมศึกษาของไทย และหน่วยงานการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญโดยบูรณาการผ่านหน่วยงานการศึกษา โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น อันจะนำมาสู่เป้าหมายให้สถาบันผลิตบัณฑิตและพัฒนาครูต้องช่วยขับเคลื่อนครูสังคมศึกษาในพื้นที่ให้ได้รับการส่งเสริมความเป็นนักออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ซึ่งรูปแบบนี้ได้รับการรับรองจากการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญว่า มีความเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น หลักการและแนวคิดในการพัฒนากระบวนการ หรือ ขั้นตอนของรูปแบบ มีความเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมการพัฒนา มีการวัดประเมินผลที่ครอบคลุมกระบวนการ และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูสังคมศึกษา และการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง ซึ่งสืบเนื่องจากการพัฒนาและออกแบบอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบที่เชื่อมโยงกัน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการไปใช้ วัตถุประสงค์และกระบวนการของรูปแบบยังสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 222) และ (Joyce and et al., 2004: 7) ที่ระบุว่า รูปแบบ คือ แผนหรือแบบที่สามารถใช้ในการสอนซึ่งแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้

สำหรับกระบวนการของรูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูศึกษา โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนแนวคิดของครูให้เห็นความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และวิธีการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่นำไปสู่การออกแบบ การวางแผน การนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงตามบริบทของตนเองจนได้ผลลัพธ์ คือ หน่วยการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ที่ครูอาสาสมัครได้ตั้งเป้าหมายไว้ และประเมินผลด้วยการสะท้อนความคิดเห็นที่ได้จากการเรียนรู้ผ่านการถอดบทเรียน โดยลักษณะกิจกรรมของรูปแบบมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนความคิดในการอนุรักษ์ การเลือกวิธีการ ประเด็นเนื้อหาที่ครูสนใจและมีความถนัด มีการสนับสนุนข้อมูลและให้คำชี้แนะบนพื้นฐานของการโค้ชตลอดการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ อันได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่ ระวี สัจจโสภณ (Sajjasophon, 2014: 11-17) และ สมพร หวานเสร็จ (Wanset, 2009: 24-29) ได้สังเคราะห์ไว้ว่า ผู้ใหญ่จะมีการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง โดยใช้การเสริมแรงบ่อย ๆ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภายใน ซึ่งเน้นการปรับเปลี่ยนแนวคิดก่อนที่นำมาสู่การปฏิบัติ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่ง ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 50) และ วัชรา เล่าเรียนดี (Lowriendee, 2013: 73) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างความรู้จะยึดหลักการให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตัวเองของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ข้อมูล เหตุการณ์ สถานที่ หรือสถานการณ์ที่เป็นจริง จนได้ความรู้หรือผลงานสิ่งใหม่จากการสร้างสรรค์ตามกระบวนการ (Devries and Zan, 1992: 1-2; Jonassen, 1992: 137-147) และ แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยมีแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้วยการให้ผู้รับการโค้ชได้เลือกในสิ่งที่ต้องการจากบริบทของตนเอง บนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

ใช้การสนทนาและการใช้พลังคำถามให้คำแนะนำสนับสนุน ช่วยเหลือ อย่างต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ และการประเมินผลด้วยการสะท้อนคิดทบทวนสิ่งที่เรียนรู้และการปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล (Wongyai and Patphol, 2019: 2) (McManus, 2009: 16; Weiss, 2003: 35-36) แนวคิดดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการของรูปแบบในทุกขั้นตอน

2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ด้วยการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สามารถอภิปรายผลได้ว่า ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา หลังการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดีมาก แสดงให้เห็นถึงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบเมื่อนำไปใช้จริง สอดคล้องกับผลการรับรองจากการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลที่เกิดขึ้นตามประเด็นการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาทั้ง 4 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความสามารถในการคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งครูผู้เข้าร่วมการพัฒนามีความสามารถในด้านนี้ที่ระดับ ดีมาก เป็นผลมาจากการดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการขั้นตอนที่ 1 คือ ขั้นเสริมแรงใจ ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเร้าให้ครูสังคมศึกษาตระหนักในบทบาทตามวิชาชีพของตนที่มีผลต่อการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทำให้ครูที่เข้าร่วมการพัฒนามีแรงจูงใจในการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นนักออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และ แนวคิดในการโค้ชที่เชื่อว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อม เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในโดยมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความภูมิใจอันเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ทัศนีย์ จารุสมบัติ (Jarusombuti, 2013: 33) วชิรา เครือคำอ้าย (Kruekamai, 2018: 113) วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล (Wongyai and Patphol, 2019: 2) ระวี สัจจโสภณ (Sajjasophon, 2014: 12-14) นำไปสู่การวางกรอบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น นักเรียน และความสนใจของครู ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นไปตาม ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีความเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้ให้ความรู้สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมการคิดอย่างสม่ำเสมอ ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 50) วัชรา เล่าเรียนดี (Lowriendee, 2013: 73) (Devries and Zan, 1992: 1-2; Jonassen, 1992: 137-147) เมื่อครูได้รับการเสริมแรงใจให้เห็นถึงความสำคัญในบทบาทการอนุรักษ์ด้วยกระบวนการระดมความคิดร่วมกันระหว่างเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้เกิดการวางกรอบแนวทางในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นผ่านงานของตนเองอย่างเหมาะสม การบรรลุความสามารถด้านนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสุทธิศักดิ์ หวานพร้อม (Vanprom, 2021: 672) ที่พบว่า ความร่วมมือซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ สามารถลดแรงต้านในกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงได้

ด้านที่ 2 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งครูผู้เข้าร่วมการพัฒนามีความสามารถในด้านนี้ที่ระดับ ดี เป็นผลมาจากการดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการในขั้นตอนที่ 2 คือ ขั้นให้แนวทาง เพื่อให้ครูผู้เข้าร่วมการพัฒนาเกิดกรอบความคิดในการบูรณาการ

องค์ความรู้ของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิด ทฤษฎี เทคนิค วิธีการต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีที่คาดว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ส่งผลให้ครูได้ทบทวนความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การสอน หลักการอนุรักษ์ และเข้าใจในหลักสูตร ตัวชี้วัด ที่สามารถนำมาใช้ออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เชื่อมโยงศาสตร์การสอนที่ทันสมัย บูรณาการการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นจากประสบการณ์ของตนเอง สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่เน้นการวิเคราะห์ประสบการณ์ การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่จะช่วยให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี ระวี สัจจโสภณ (Sajjasophon, 2014: 13) สมพร หวานเสร็จ (Wanset, 2009: 27) ทั้งยังนำไปสู่คัดเลือกมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองที่ถูกต้องตามลักษณะบ่งชี้ การเลือกศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการระบุเครือข่ายการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของหรือข้อมูลต่าง ๆ ช่วยให้เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 50) วัชรา เล่าเรียนดี (Lowriendee, 2013: 73) (Devries and Zan, 1992: 1-2; Jonassen, 1992: 137-147) และ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช ที่โค้ชการสอนจะเสนอทางเลือกให้ครูอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ครูนำไปปรับใช้กับนักเรียนของตนเอง พนิดา จารย์อุปการะ (Chanupakara, 2014: 48) ผลงานที่เกิดขึ้นจากการบรรลุความสามารถในด้านนี้ พบว่า ครูสามารถทบทวนและสร้างองค์ความรู้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อบูรณาการเข้ากับการวิธีการ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Saddam and et al. (2018: 8) ที่ค้นพบว่ากลยุทธ์การบูรณาการพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมในการอนุรักษ์นั้นสามารถกระทำโดยบูรณาการผ่านงานวิชาการโดยเป็นไปในลักษณะของการปลูกฝังค่านิยมการอนุรักษ์ผ่านการศึกษาเชิงอนุรักษ์ การศึกษาสิ่งแวดล้อม และ หลักสูตรอื่น ๆ

ด้านที่ 3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งครูผู้เข้าร่วมการพัฒนามีความสามารถในด้านนี้ที่ระดับ ดีมาก เป็นผลมาจากการดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการในขั้นตอนที่ 3 คือ ขั้นวางแผนและลงมือพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มุ่งให้ครูได้ฝึกปฏิบัติการออกแบบพัฒนา และปฏิบัติจริงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ คือ ผู้เข้าร่วมการพัฒนาได้พิจารณาบริบทของสถานศึกษา และนักเรียนของตนเอง เพื่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์อย่างเหมาะสมกับบริบทและสภาพความเป็นจริง ในขั้นนี้ครูผู้เข้าร่วมการพัฒนายังสามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ หน่วยการเรียนรู้ และแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตามเป้าหมายการอนุรักษ์ ตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ อันเป็นผลจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการสอดคล้องกับหลักการโค้ชที่เน้นการเรียนรู้จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การลงมือทำตามแนวทางที่ดีที่สุดที่ตนเองเลือก รวมทั้งการเรียนรู้จะเกิดได้เร็วที่สุดจากการปฏิบัติจริง ทัศนีย์ จารุสมบัติ (Jarusombuti, 2013: 33) วชิรา เครือคำอ้าย (Kruekamai, 2018: 113) ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในรายวิชาสังคมศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบในรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับเกณฑ์การคัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นสู่แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความคิดรวบยอดของขอบข่ายเนื้อหาสาระสังคมศึกษา คือ เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชน ที่ตั้งตามพิกัดทางภูมิสารสนเทศ และ ประวัติความเป็นมา

ซึ่งสอดคล้องกับสาระทางสังคมศึกษาของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2008: 1-2) ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาและหลักการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่ได้ผลดี สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่เชื่อว่า กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีเมื่อมีการนำไปประยุกต์ใช้ได้ สมพร หวานเสร็จ (Wanset, 2009: 27) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เชื่อว่า เป้าหมายของการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้จริง ของจริง และการร่วมปฏิบัติจริง หรือให้ตัวอย่างสถานการณ์จริง ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 50) วัชรา เล่าเรียนดี (Lowriendee, 2013: 73) (Devries and Zan, 1992: 1-2; Jonassen, 1992: 137-147) ผลที่ได้จากการประเมินผลงาน และการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของ ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ และ มาเรียม นิลพันธุ์ (Homchaiyawong and Nilapun, 2016: 207 – 208) ที่ได้ใช้ทฤษฎีการสรางความรู ร่วมกับการไดรับการโคชโดยผูเชี่ยวชาญ และการดูแลใหคำปรึกษาแนะนำ ในการพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรูของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งนี้หน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวที่เกิดขึ้นสามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

ด้านที่ 4 ความสามารถในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งครูผู้เข้าร่วมการพัฒนามีความสามารถในด้านนี้ที่ระดับ ดีมาก เป็นผลมาจากการดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาของรูปแบบในขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นถอดบทเรียนเฟ้นหาต้นแบบการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินผลงานของตนเองด้วยนำเสนอนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ต่อกลุ่มครูผู้เข้าร่วมการพัฒนาทั้ง 5 คน ผ่านการถอดบทเรียนสะท้อนความคิดเห็นหลังการพัฒนา โดยพิจารณาความเชื่อมโยงของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นกับผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน สู่การแลกเปลี่ยน ต่อยอดเทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้จริงของครู ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ คือ ครูเรียนรู้จากการร่วมกันนำเสนอผลการปฏิบัติ สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ ระบุว่า ผู้ใหญ่จะเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้ทราบข้อมูลย้อนกลับ สมพร หวานเสร็จ (Wanset, 2009: 27) ทฤษฎีการสร้างความรู้ ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ว่า ต้องประเมินอย่างยืดหยุ่นบนสภาพจริง อาจใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น กิจกรรม หรือ ผลงานร่วมในการประเมิน ทิศนา แขมมณี (Khammanee, 2007: 90) วัชรา เล่าเรียนดี (Lowriendee, 2013: 73) (Devries and Zan, 1992: 1-2; Jonassen, 1992: 137-147) และสอดคล้องความมุ่งหมายของการถอดบทเรียนตามแนวคิดของการโค้ช ที่ระบุว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือ การถอดบทเรียน มีส่วนช่วยให้เกิดการนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย ช่วยให้ผู้รับการโค้ชได้ตรวจสอบวิธีการที่ตนเองได้รับการพัฒนา โดยที่การแลกเปลี่ยน การรับฟัง การสะท้อนคิดเพื่อนำไปใช้นี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล (Wongyai and Patphol, 2019: 36) พนิดา จารย์อุปการะ (Chanupakara, 2014: 48) ผลการบรรลุความสามารถในด้านนี้ส่งผลให้ครูได้ร่วมกันเสนอแนวทางในการเลือกเฟ้นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ (Seedaket, 2020: 193-204) ที่ได้ใช้แบบถอดบทเรียนภาคปฏิบัติในพื้นที่แต่ละแห่งเป็นการภายหลังจากการดำเนินโครงการ การนำความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนไปใช้

ในสถานการณ์ใหม่ การถอดบทเรียนและการสะท้อนคิดนี้ช่วยให้เกิดพัฒนาทั้งนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

3. การถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ของครูสังคมศึกษา พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้ตรงตามประเด็นการถอดบทเรียน ครูผู้เข้าร่วม ค้นพบแนวทางในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมนท้องถิ่นที่สอดแทรกอยู่ในกระบวนการถ่ายทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ ตำนาน เรื่องเล่า งานบุญ ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งสามารถประยุกต์สู่การจัดการเรียนรู้ได้ รวมทั้ง ได้เสนอว่า หลักการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นหลักการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และยังเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาด้านวิชาการของครูสังคมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญา เหลืองแดง (Luangdaeng, 2018: 130) (Dewi and et al., 2020: 427) (Henry and et al., 2020: 209) และ (Srivastava, 2015: 336) ที่มีผลการวิจัยในลักษณะของการให้ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความตระหนักในมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และค่านิยมการอนุรักษ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงวิชาการและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ครูผู้เข้าร่วมการพัฒนายังให้ความคิดเห็นว่าการโค้ชด้วยความมีกัลยาณมิตรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีศักยภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญ์ประคอง สาธรรม (Sathum, 2016: 394) ที่พบว่าความสัมพันธ์อันดีระหว่างโค้ชและผู้รับการโค้ชเป็นปัจจัยความสำเร็จของการโค้ชเชิงบวก รวมทั้งได้ร่วมกันนำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับตนเอง สอดคล้องกับการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ตามแนวการโค้ช ของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (Wongyai and Patphol, 2019: 6) ซึ่งกล่าวว่าเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนภายหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว เพื่อให้ผู้เรียน มองเห็นจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการสะท้อนผล การประเมินให้ผู้เรียนมองเห็นว่าตนเองเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ทั้งนี้ผลการถอดบทเรียนยังมีส่วนช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพครูสังคมศึกษา และการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมได้รูปแบบเชิงกระบวนการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพและงานอนุรักษ์ภาคประชาชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

จากการถอดบทเรียน ผ่านกระบวนการของการวิจัยพบว่า การให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ผ่านการเป็นผู้ช่วยครูในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนการสอนไปพร้อมกับครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การประยุกต์ใช้รูปแบบรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพของครุสภา กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสังคมศึกษา ทั้งในรูปแบบ ออนไลน์ และ ผสมผสาน

References

Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2008). **Core Indicator and Content of Social Studies in Fundamental Educational Curriculum 2008**. Bangkok: Agriculture Association Printing. (in Thai)

Chanupakara, P. (2014). **The Professional Development Model for the Enhancement of Coaching Competency of Subject Area Master Teacher**. Doctor of Philosophy Thesis Program in Curriculum and Instruction Graduate School Silpakorn University. (in Thai)

Department of Cultural Promotion. (2018). **Intangible Cultural Heritage and Sustainable Development**. Bangkok: Department of Cultural Promotion. (In Thai)

Devries, R. and Zan, B. (1992). "Study Compares Teachers and Classroom Atmospheres". **The Constructivist** 6: 925-927.

Dewi, S., Saddam., and Eko, H. (2020). **Application of Conservation Value for Character Developing of Universitas Negeri Semarang Students**. [Online]. Retrieved April 13, 2021, from https://eudl.eu/proceedings/VEIC/2020.

Henry, A., Eko, S., I Made, S., and Riska Dami, R. (2020). **Integration Model of Conservation Values in The Subject of Study in The UNNES Faculty of Engineering to Support The Vision of Conservation Knowledge And International Reputation**. [Online]. Retrieved April 13, 2021, from https://eudl.eu/proceedings/VEIC/2020.

Homchaiyawong, D., and Nillapun, M. (2016). "The Development of Instructional Model Focusing on Coaching and Mentoring to Enhance Elementary Teachers Competencies of the Student Teachers". **Silpakorn Educational Research Journal** 8(1): 198-213. (in Thai)

Jarolimek, J. (1967). **Social Studies in Elementary Education**. New York: Macmillan.

Jarusombuti, T. (2013). **The Way to be a Coach for Changing**. Bangkok: Phusaidad. (in Thai)

Jonassen, D. H. (1992). **Evaluation Constructivist Learning. In T. M. Duffy (ED.). Constructivism and the Technology of Instruction**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2004). **Model of Teaching**. Boston: Preason Education.

Khammanee, T. (2007). **Teaching Science: Knowledge for Effective Management of Learning Process**. Bangkok: Chulalongkorn Press. (in Thai)

Kruekamai, W. (2018). **The Development of Coaching and Mentoring Supervision to Enhance Learning Management in 21st Century in the Service Area of the Office of the Basic Education Commission in Chiang Mai Province**. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University. (in Thai)

Kruse, K. (2008). **Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model**. [Online]. Retrieved October 4, 2021, from https://portal.ct.gov/-/media/

Lowriendee, W. (2013). **Model and Strategy of Learning Management for Develop Thinking Skills**. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (in Thai)

Luangdaeng, P. (2018). **The Development of Learning Provision Model Using Knowledge Management to Enhance Thai Art and Cultural Heritage Conservative Consciousness for Undergraduate Students**. Doctor of Philosophy Thesis Program in Curriculum and Instruction Graduate School Silpakorn University. (in Thai)

McManus, P. (2009). **Coaching Technic**. Bangkok: Expernet. (in Thai)

Michael, B., and Mourshed, M. (2007). **How the World's Best-Performing School Systems Come Out on Top**. Washington, D.C.: McKinsey and Company.

Moe, C. (2014). "Learning from Unesco Conventions Finding Relevance for Heritage Conservation". **Gurgaon** 10(2): 165-169.

Naiyapatana, O. (2011). **Research Design: Quantitative Methods Qualitative Methods and Mixed Method**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)

Office of the Education Council. (2017). **The National Education Plan 2017 – 2036**. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)

Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). **The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council. (in Thai)

Saddam, Zurohman, A., and Bahrudin, B. (2018). "The Intergration Strategy of Conservation Values in Habituation of Semarang State University Campus". **International Journal of Education and Curriculum Application** 1(2):1-13.

Sajjasophon, R. (2014). **Development of Leaning Innovation for Supporting New Leader of the Senior Club's Competencies**. Nakhon Pathom: Kasetsart University. (in Thai)

Sathum, P. (2016). **The Development of Teacher Professional Development Curriculum Using Positive Coaching to Construct Curriculum for Meadia Consumption With**

Meadia Literacy Based on the Sufficiency Economy. Doctor of Education Thesis Program in Curriculum and Instruction Graduate School Naresuan University. (in Thai)

Srivastava, S. (2015). "A Study of Awareness of Cultural Heritage Among the Teachers at University Level". **Universal Journal of Educational Research** 3(5): 336-346.

Seedaket, S. (2020). "Model of Integrated Educational Management for Enhancing Creative Innovation Skills of Teachers and Support Staff,Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen Province". **Journal of Research and Curriculum Development** 10(1): 182-210. (in Thai)

Smith, P. L., and Ragan, T. J. (1999). **Instructional Design**. New York John Wiley and Sons Inc.

The Fine Arts Department. (2007). **Cultural administration system**. Bangkok: The Fine Arts Department Publisher. (in Thai)

The Fine Arts Department. (2020). **The Hand Book of Art and Cultural Conservation for Local Volunteer**. Bangkok: National Office of Buddhism Publisher. (in Thai)

UNESCO. (2012). **EFA Global Monitoring Report 2012: Youth and Skills**. Paris: United Nations.

Vanprom, W. (2021). "Development Coaching to Empower Teachers Providing Experiential Leaning to Enhance Critical Thinking for Students". **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology** 6(12): 669-684. (in Thai)

Wallipodom, S. (2016). **The Conservation and New Creation in Change**. [Online]. Retrieved October 20, 2021, from https://lekprapai.org/home/view.php?id=938.

Wanset, S. (2009). **Development of Learning Community Model for Parents of Autistic Children in Special Education Center**. Khon Kaen: Special Education Bureau. (in Thai)

Weiss, T.B. (2003). **Coaching Competencies and Corporate Leadership**. Boca Raton: CRS.

Wongyai, W., and Patphol, M. (2019). **Coaching for Develop Learner Potential**. Bangkok: Jaransanitwong Printing. (in Thai)